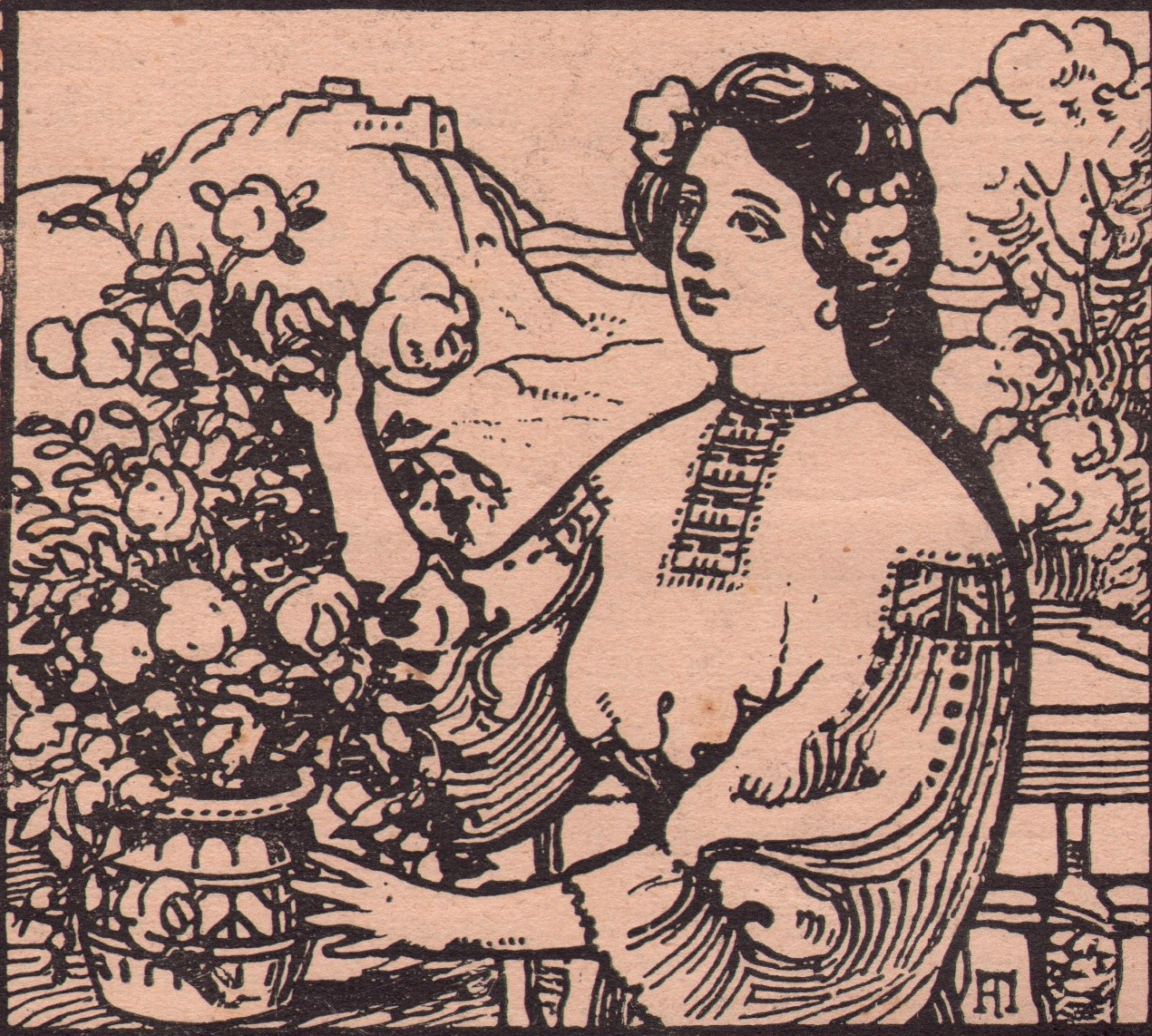

COSINZEANA

revistă literară
ilustrată săptămânală

CUPRINSUL:

Adrian Corbul: Sufragetele, articol.

Elena Farago: Schițe, poezii.

Radu Mărgean: Rămășagul, schiță,
trad.

Livia Rebreanu: Toamnă, poezie.

I. U. Soricu: Voi nu știți..., poezie.

Vilu: Epoca comunicației, articol.

Lázár-Ciura: Floarea Betuliei, roman.

FLORI DE-O ZI:

Petronius: Don Quijote dela – Cluj.

G. Hârsu: Cronica teatrală.

R. M.: Despre primăvară și iubire.

ILUSTRAȚII

„COSINZEANA“

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ SĂPTĂMÂNALA

Revista „Cosinzeana“ e astăzi cea mai bine îngrijită revistă literară pentru publicul românesc din Ardeal și Ungaria și prin ieftinătatea ei, cea mai potrivită a fi răspândită în familiile românești. Apare regulat în fiecare sâmbătă și pe lângă articole îndrumătoare de actualitate, aduce alese novele, schițe, poezii, originale și traduceri, și o mulțime de ilustrații din evenimentele însemnate ale zilei.

Colaboratori ai revistei sunt:

Ion Agârbicean, Zaharie Bârsan, T. Liviu Blaga, Alecsandru Ciura, Ilarie Chendi, D. N. Ciotori, Adrian Corbul, A. Cotruș, Ion Dragoslav, R. S. Dragnea, P. Dulfu, Victor Eftimiu, Elena Farago, S. C. Făgețel, Mihail Gașpar, Ion Al-George, Dr. M. Hârsu, Liviu Marian, Corneliu Moldovan, Chiru Nanov, Oreste, V. C. Osvadă, Ecaterina Pitiș, Volbură Poiană, Aurelia Pop, Liviu Rebreanu, M. Săulescu, I. U. Soricu, Henri Stahl, Vasile Stoica, D. Tomescu, G. Todica, Viora din Bihor și alții.

ABONAMENTUL

e mai mic ca la oricare revistă românească de felul acesta, și anume:

<u>Pentru Austro-Ungaria</u>	{	pe un an 12 cor.
		pe $\frac{1}{2}$ an 6 „
		pe $\frac{1}{4}$ an 3 „
<u>Pentru străinătate</u>	{	pe un an 20 „
		pe $\frac{1}{2}$ an 10 „
		pe $\frac{1}{4}$ an 5 „

Pe lângă acest mic abonament, revista *Cosinzeana* împarte abonenților săi premii de cărți, ce nu mai face nici o altă revistă românească. Sortează între abonenții cari plătesc până în 15 Februarie n. 1913 întreg abonamentul

25 biblioteci à 10 coroane,

compuse din cele mai alese noutăți literare, apărute în anii din urmă.

FAVORURI SPECIALE

Abonenților, cari plătesc la an abonamentul cu 15 cor., în loc de 12, li se dau următoarele

patru volume gratis:

Ion Agârbicean: „Schițe și povestiri“ cor. 2.—
Victor Eftimiu: „Poemele singurătății“ „ 2.—
Alexandru Ciura: „Amintiri“ „ 1.60
Liviu Rebreanu: „Frământări“ „ 1.50

Acest favor se acordă și abonenților, cari plătesc înainte pe jumătate de an 7 coroane 50 fileri, iar pe un pătrar de an 3 cor. 75 fil. În cazul acesta însă capătă numai un volum, respective două.

Cărțile se trimit îndată ce abonamentul e plătit.

□ □ □

Abonenții vechi, cari până în 15 Februarie 1913 plătesc întreg abonamentul pe anul viitor și ne trimit încă un abonament nou de 12 cor., capătă gratis patru cărți, pe cari și le pot alege după plac din următoarele:

Ion Agârbicean: „Schițe și povestiri“ cor. 2.—
Victor Eftimiu: „Poemele singurătății“ „ 2.—
Al. Ciura: „Amintiri“ „ 1.60
Liviu Rebreanu: „Frământări“ „ 1.50
„Almanahul scriitorilor dela noi“ „ 1.60
Ermil Borcia: „Versuri flușturate“ „ 0.60
„Cele mai frumoase“, poezii populare „ 0.60

□ □ □

Rugăm pe toți abonenții noștri să binevoiască a răspândi revista „Cosinzeana“ între cunoscuți și prietini, ca pe cea mai bine îngrijită și cea mai ieftină revistă literară ilustrată săptămânală.

Pe credit revista nu se dă nimănui.

Abonamentele se plătesc înainte.

Administrația în Orăștie—Szászváros.

COSINZEANA

REVISTA LITERARA ILUSTRATA REDACTOR SEBASTIAN BORNEMISA.

ANUL III.

ORĂȘTIE, 16 Martie n. 1913.

Nr. 12. (11)

SUFRAGETELE

ADRIAN CORBUL

Nu-mi place mișcarea sufragetelor. Ele au săvârșit nu de mult o faptă naivă și odioasă. Au aruncat în văzduh, cu cărtușe de dinamită, casa lui Lloyd George, unul din sincerii lor partizani. Aceste femei răzvrătite au socotit, că actul lor va face câteva victime omenești, ceea ce, după ideia lor, ar fi dat mai multă eficacitate excepțională activității lor. Numai grație unei întâmplări fericite ireparabilul a fost înlăturat.

După aceea, sufragetele au aprins o instituție de export pentru ceai. Și în jurul flăcărilor și a strigătelor de groază ce eșeau din clădirea incendiată, ele au jucat, cântat, dansat, cuprinse de un entuziasm grotesc. Apoi au parcurs străzile Londrei cerând dreptul de vot prin mijloacele lor familiare, adică spărgând vitrinele magazinelor și lovindu-i pe trecători.

Cum să numim aceste ființe bizare și turbulente cari în delirul unei idei fixe se dedau la niște acte contra firei lor primordiale? Nu ne mirăm că vehemente fiice ale Albionului au parcurs dintr'o săritură distanța imensă care despărte veacul nostru de civilizația supra-fină, de negurile unor epoci barbare; nu ne mirăm, așa dar, că ele nu țin seama de sentimentul ridicolului, care caracterizează mai ales o educație rafinată. Englezoaicele nu au avut nici odată prea dezvoltat în sufletul lor acest sentiment. Dar ne uimește cu drept cuvânt cât de mult a progresat întrânsele procesul de disolvare care le-a îngroșat sensibilitatea, le-a exaltat instinctul de dezordine, le-a anihilat sexul. Ne uimește din parte-le această explozie de răutate și de sentimente grosolane. Ele nu sunt capabile de delicatețe. Ele nu mai sunt femei. În ele n-a mai rămas decât energia elementară a femeii, care o întrece pe a noastră când izbucnește cu violență; dar energia aceasta a turbulentelor anglosaxone e cheltuită într'o direcție regretabilă, ca mijloace dacă nu ca scop.

*

Nu-mi place mișcarea sufragetelor. Există în fiecare varietate a naturii, o armonie, un echilibru special. În activitatea oricărei vietăți observăm o potrivire de mijloace și de puteri, cari dau o estetică chiar și ființelor celor mai vulgare. Leul, ca și șoarecele, ca și omul își au felul lor de a exista, bine stabilit și fixat. Când observăm o abatere dela legile firei, aplicăm numai decât cuvântul monstruos. Ei bine, sufragetele au stricat echilibrul, armonia specifică a femeii, dându-ne astfel spectacolul a ceva hibrid și repulsiv.

Ele au săvârșit din această pricină o crimă pe care nu le-o pot ierta. Iubesc femeia, și o admir. O admir tocmai pentru armonia pe care ni-o înfățișează în calitățile și în defectele ei. Sunt femei inteligente și naive, frumoase și urâte, bune și rele. Pe toate însă le iubesc în bloc. Ele ne prezintă cu toatele aceea grație incomparabilă și nedefinită proprie caracterului feminin. Acțiunile lor, ori-cari ar fi ele, poartă pecetea acestei eleganțe speciale. Din tot ce face femeia, emană ceva nespus de atrăgător. Și armonia trupului, a spiritului și a sensibilității ei este după părerea mea, mai plăcută decât expresia cea mai înaltă a geniului masculin. Bunătatea ei, nici un bărbat n-a putut-o atinge vreodată; grația ei mai presus de vigoarea noastră; iar crimele, ea le comite cu mai puțină ipocrizie și cu mai mult pitoresc decât noi. În amor nu le vom putea egala nicicând; și energia unei Lady Macbeth nu e mai prejos, în esența ei, ca energia unui Cesar sau Napoleon. Și când ne gândim la ce a făcut o Ioana de Arc, ne spunem, că patriotismul ei duios și sublim întrece hotărât geniul și puterea de voință a acestor doi cuceritori.

În virtuți ca și în crime femeia e mai simpatcă decât noi bărbații, cu condiția însă, ca actele lor bune sau rele să poarte urmele sexului lor. Particularitatea aceasta lipsește, vai! faimoaselor sufragete. În tot ce fac ele se constată ceva dur, ceva ultra-masculin. Și lucrul acesta ne deconcertează și ne repugnă. Încercăm în fața lui sentimentele pe cari le iscă în noi vederea femeii cu barbă, ori mizerabila poltronerie a vreunui bărbat.

*

Nu-mi place mișcarea sufragetelor. Și sunt sigur că femeile, femeile adevărate, acelea cari rămân femei în orice timp și în orice împrejurări, m-ar considera cu antipatie dacă le-aș declara contrariul. Ele m-ar suspecta, cu drept cuvânt, că mi-aș fi denaturat simțurile. A iubi sufragetele în scandaloasele lor manifestări, echivalează cu a iubi cubismul în pictură. Și una și cealaltă din aceste simpatii ar denota o pervertire a instinctelor noastre elementare.

Dar notați, cu toate acestea, că n-am spus până acum că n-aș admite scopul pe care-l urmăresc femeile londoneze. Sunt până la un punct pentru dreptul femeilor și îmi închipuesc că sunt, în această privință, de acord cu mulți oameni civilizați. Nu mă pot obișnui însă cu mijloacele la cari recurg sufragetele întru atingerea acestui scop. Mijloacele acestea mă uluiesc și mă întristează.

*

Nu-mi place mișcarea sufragetelor. În domeniul nemărginit al facultăților lor, femeile ar avea atâtea arme mai potrivite, mai eficace mai feminine întru dobândirea dreptului de vot. Ele sunt mamele, ele sunt soțiile, ele sunt iubitele noastre. În toate timpurile femeia ne-a stăpânit de fapt. Ea ne stăpânește și astăzi. De cele mai multe ori nu facem decât ce voește ea, dar ne place să nu ni-o mărturisim, ca să nu rănim meschina noastră vanitate. Și vanitatea aceasta nu face decât să se excite și să se înăsprească când femeile aruncă clădirile în văzduh cu dinamită ori când incendiază fabricile de ceai.

Și mă gândesc acum la aeroplanul pe care l-am văzut trecând astă toamnă deasupra Parisului, într'un amurg glorios. A doua zi am aflat că fusese condus de aviatoarea franceză, Hélène Dutriseu, una din cele mai îndrăznețe cuceritoare ale văzduhului. De două ori a căzut din înălțimi cu aparatul ei și a fost bolnavă de moarte. Aceasta n-a împedecat-o însă, de îndată ce s-a însănătoșat, să se plimbe din nou în azur. Și am văzut-o și eu la Grand Palais, pe această femeie admirabilă și vitează. O femeie? Nu, o fată tânără și gingașă, cu o guriță de copil, cu zâmbetul timid. Totul într'însa e de o nespūsă grație feminină. Dar sufletul ei e mai energic decât al multor bărbați; curajul ei este mai presus decât al multora dintre noi. Și îmi zic, că nimic nu e mai frumos, mai simpatic, mai respectabil decât feminismul, când el se manifestă în felul de mai sus.

*

Nu-mi place mișcarea sufragetelor. Ea e antipatică și nedreaptă. Ea nu va culege nici un succes. Ea n-are dreptul la nici o admirație. Cu cât mai patriotică, mai binefăcătoare și mai favorabilă feminismului e bunăoară simpla prezență la un bal a frumoaselor ardeleni în admirabilul lor port național?

Schite

I.

*Tata taie, mama strânge
Lemnele din jur de el,
Răzămat de-o buturugă
Stă uitat și singurel.*

*I-e urât și-ar vrea să plângă
Dar îi vine-un gând viteaz:
Cum să plângă el degeaba
Când i-atâta treabă az...*

*Și c'o țandără 'ndoită
Ce-i închipue-un topor
Ciocănește 'n buturugă
Ca un om ce are zor...*

II.

*Ceață, frig, noroi și apă
Ce se scurge 'n brâu murdar,
Ici și colo mai mijește
Raza unui felinar.*

*Fluere de fabrici, larmă
De copii cu cărți în mâni,
Lucrători ce 'ncep în silă
Munca unei săptămâni.*

*Larmă, zbucium, frig și ceață
Și de-asupra tuturor
Luptă soarele să 'nvingă
Neclintirea unui nor.*

ELENA FARAGO

RĂMĂȘAGUL

După câteva zile de așteptare plină de neliniște, însfârșit sosi cineva să se intereseze de odaie. De dimineață apăsă pe butonul clopoțelului la cvartirul acesta, care eră la marginea orașului, în catul al cincilea, de unde se desfășură o priveliște încântătoare înspre câmpie. În fața odăiței, peste drum, se ridică o căscioară acoperită cu țiglă și văruiată în alb și asta-l făcea pe noul sosit să-și aducă aminte de satul lui natal.

Când deschise ușa, îi eși în cale o femeie îmbrăcată într'o haină de casă cam spălăcită.

— Aici e odaia de închiriat? Tânărul vorbea încet, încât părea, că-i cade greu să rostească cuvintele.

— Da, da... v'o pot și arăta, dacă osteniți înlăuntru. Numai o clipă, vă rog, să aveți răbdare — și femeia deschise ușa, care răspunde în antișambră. Ciocăni nerăbdătoare și zise: Elisabeto! Elisabeto, a venit un domn, care dorește să vadă odaia.

Dinlăuntru răspunse un glas duios de fată.

— Să scuzați, dle, — zise de data asta femeea apropiindu-se cu pași domoli de tânăr — să scuzați, dar acum folosește fata mea odaia. — Dar, Elisabeto — zise femeea din nou, puțin cam mânioasă — domnul așteaptă“.

Tânărul voi să reflecteze, că el mai are vreme, dar pe buzele lui nu venia de loc cuvântul. În sfârșit, cheia se întoarse în broască, femeea zâmbi cu politeță și grăi:

— Acum, dacă poftiți, o puteți vedeă — și cu asta deschise ușa.

Eră o odăiță simpatică, mobilată modest și aranjată cu mult gust. Tot ce eră în ea, aveă puțină valoare, dar în întregul ei odaia făcea totuș bună impresie. Pe masă stă un buchet de flori. Nu puteă însă să fie cadou, căci prea din puține flori eră făcut.

Tânărul intră și femeea păși după el timidă; privi prin geam la casa veche din față, se întoarse apoi, se duse până la ușă și își purtă odată privirea jur împrejur, ca și când și-ar luă adio dela odăiță. S-a decis. Nu va închiria odaia; căci înțelese îndată, că închiriându-o, fata va fi nevoită să se mute din ea și asta n'ar fi vrut-o.

Voi să spună că nu o închiriază și tocmai căută prin minte cuvinte potrivite, ca să se exprime, când ochii lui întâlniră privirea plină de îngrijorare a femeii. Se zăpăci și simți, că dacă pleacă, va zdruncina o mulțime de iluzii. Începù să se simțească neplăcut, dar nu se mai putù retrage.

Fata deasemenea-l privia cu băgare de seamă și la asta tânărul porni din nou spre geam.

— Admir priveliștea — zise el, cerându-și aproape scuze. Casa cea veche din față, îmi place.

— O, aici e foarte frumos și liniștit totul — zise femeea, prinzând o fărâma de nădejde. — Și priveliștea...

— Da, da — și privi îndată spre fată — numai de nu te-aș lipsi pe dta de ea.

— O nu, odaia fetii mele e în cealaltă parte a cvartirului — și făcând o mișcare nehotărâtă de mână mai adause: „Numai de câteva zile a locuit aici“.

*

După câteva zile tânărul se mută. Elisabeta în fiecare zi făcea probe de muzică artistică la pian și din când în când cântă și câte o melodie simplă de lume. Cu glasul ei slăbuț, necultivat se potriveau bine tonurile desacordate ale pianului vechiu, cu care-și însoția cântarea. Tânărul, îndată ce s'a mutat, a declarat, că el înainte de amiaz nu-i niciodată acasă și Elisabeta tocmai timpul acesta și-l alesese pentru probele sale.

— Fată-mea ia lecții de cant — i-a explicat femeea, și pentru asta trebuie să facă mereu și acasă probe...

Câteodată însă tânărul rămânea acasă și înainte de amiaz și cu cât auzia pe fată mai des cântând, cu atât mai rar se depărta din odăiță. Numai când eră sigur, că Elisabeta s'a sculat dela pian, se hotărâ și el să plece. Cu vremea i se născuse o adevărată dorință sufletească, să asculte neștiut de nimeni cum cântă fata, cum face probe și cum progresează. Și simțea în-

totdeauna așa ca o mulțumire sufletească, care-l făcea fericit pe ziua 'ntreagă. Nu se mai simția părăsit și singur în lumea asta.

Într'o zi zise cătră mama Elisabetei:

— Vă rog, să nu spuneți domnișoarei, că-s acasă. Probele ei nu mă deranjază de loc. Și nu mă mai duc de-acu nainte de amiaz nicăiri.

În ziua următoare însă Elisabeta n'a mai cântat, zadarnic a așteptat s'o audă... Se neliniști, căci auzise pașii ei, prin urmare eră acasă.

Rămase în odaie mai mult, ca de altădată și când în sfârșit plecă, în poartă se 'ntâlni cu stăpâna.

— Scuzați, doamnă, e poate bolnavă domnișoara?

— Bolnavă? Femeea îl privi neînțelegătoare și rosti: Nu, nu e bolnavă.

Trecură câteva zile și nu mai auzi nimic de fată. Probabil își ține probele când el nu e acasă. Deveni nervos și neliniștit. Mereu la asta se gândeă și dacă plecă de acasă, se 'ntorceă iară numai decăt, crezând că o aude cântând. Sau poate e supărată pe el, pentru că a închiriat odaia? Se gândeă să abzică cvartirul. Dar de hotărît nu se puteă hotărî. La urmă însă totuș se decisă și 'ntr'odiminează trecù la stăpână, să-i spue, că are să călătorească pentru câteva zile.

Elisabeta și mamă-sa ședeau tocmai la masă și povesteau. Deschise ușa cu o mișcare stângace și se opri dubitând în prag. Elisabeta îl privi și ochii ei se măriră, ca și când s-ar fi speriat deodată.

— Scuzați, numai atâta voiam să vă spun... Numai aceea voiam să vă anunț, că mă mut! — Rosti cuvintele, ca și când singur n'ar ști, că ce voiește să spună.

— Dta vrei să te muți? — întrebă Elisabeta temându-se par'că și fără să-și deă seama, surprinsă așa în pripă.

— Vrei să te muți? — întrebă încet mama și pe fața ei se iviră gânduri, cari păreau a spune, că-i teamă că va aveă mult să aștepte până-și va căpătă iară chiriaș.

Tânărul privia zăpăcit la femei și zimbiă 'n neștire.

— Da, adecă nu, adecă... — și privia desnădăduit spre Elisabeta. — Adecă... eu așa de bucuros...

Elisabeta-l întrerupse:

— Nu sunteți mulțumit cu odaia?

— O nu, nu ăsta e motivul... căci eu doar așa de bucuros... ba dimpotrivă, odaia foarte mult îmi place! — zise el repede, mai apoi însă își recăștigă liniștea și continuă mai domol. — Mă tem, că vă împedec în probele de cant. Dtră nu mai cântați... pentru asta mă mut.

Elisabeta se roși. Instinctiv simți adevăratul motiv al acestei vizite și simți deodată așa ca o fericire fără de margini. Iată un tânăr, căruia îi place cântecul ei, și pentru care e atât de important, ca ea să cânte.

— Fata mea deocamdată nu ține acasă probele — se grăbi să zică mama. — Scuzați, dar n'a voit să vă conturbe.

Tânărul zimbi dureros și zăpăcit.

Căpitanul Scott, care s-a prăpădit în drumul său spre polul sudic.

— Zău, mi-ar face mare plăcere, dacă și mai departe ar țineă acasă probele.

Și Elisabeta din clipa aceasta țineă iarăș acasă probele.

*

Niciodată nu și-a văzut de cântec cu mai multă dragoste, cu mai multă mândrie și cu mai multe iluzii, decât acum. Conștiința aceea sigură, că în odaia vecină e un bărbat, care o ascultă cu dragoste, o făcea fericită. Și în cealaltă odaie stă într'asta tânărul și ascultă lăcrimând.

Câteodată se întâlneau în antișambră, schimbau câteva vorbe zăpăcite, până ce tânărul o 'ntrebă, de nu cunoaște piesa „Valea“, că el crede c'a scris'o Schubert.

— „Valea?“ Nu, regret, pe aceea n'o cunosc.

Tânărul îi cumpără notele îndată și i le trimise acasă. Ca să le ducă el însuș, nu avea destul curaj.

Așa trecură câteva săptămâni și nu se mai gândea, ca să se mute. Eră fericit, cum nu fusese niciodată până acum și rostea beat de fericire:

— Cântă, Elisabeto, cântă, să-ți aud glasul dulce, care-mi aduce atâta liniște. Dacă tu cânți, îmi uit și de aceea, că trebuie să mor.

Pe când începă să se desprimăvereză, obișnuiră să stee adeseori la taifas. Câteodată stăpâna îl chema să treacă în odaia lor și atunci Elisabeta cânta. Uneori plecau deodată de-acasă și el o petrecea prin câteva străzi. Odată când stă în balcon, Elisabeta tocmai stă în fereastră.

— Domnișoară — zise el sfios — vreau să 'ntreb numai... e așa vreme frumoasă... să nu ieșim puțin împreună la preumblare?

Elisabeta privi spre el și zimbi:

— Mulțumesc, că te gândești și la mine. Foarte bucuros.

*

Ședeau pe-o grămadă de petri și priviau câmpul scaldat în lumină de soare.

— De ce crezi dta — Elisabeta vorbea încet și cu grije, ca despre un lucru de mare însemnătate, — de ce crezi dta, că ai să mori în tinerețe?

— Nu cred — răspunse el — o știu.

— O știi? și-l privi cu băgare de seamă. Cum poți s'o știi asta?

— Nu, nu crezi?

— Nu.

O clipă tăcură amândoi.

Pe față o cuprinse deodată o agitație nervoasă. Peste față îi trecu o umbră întunecată și colțul buzei începă să-i tremure.

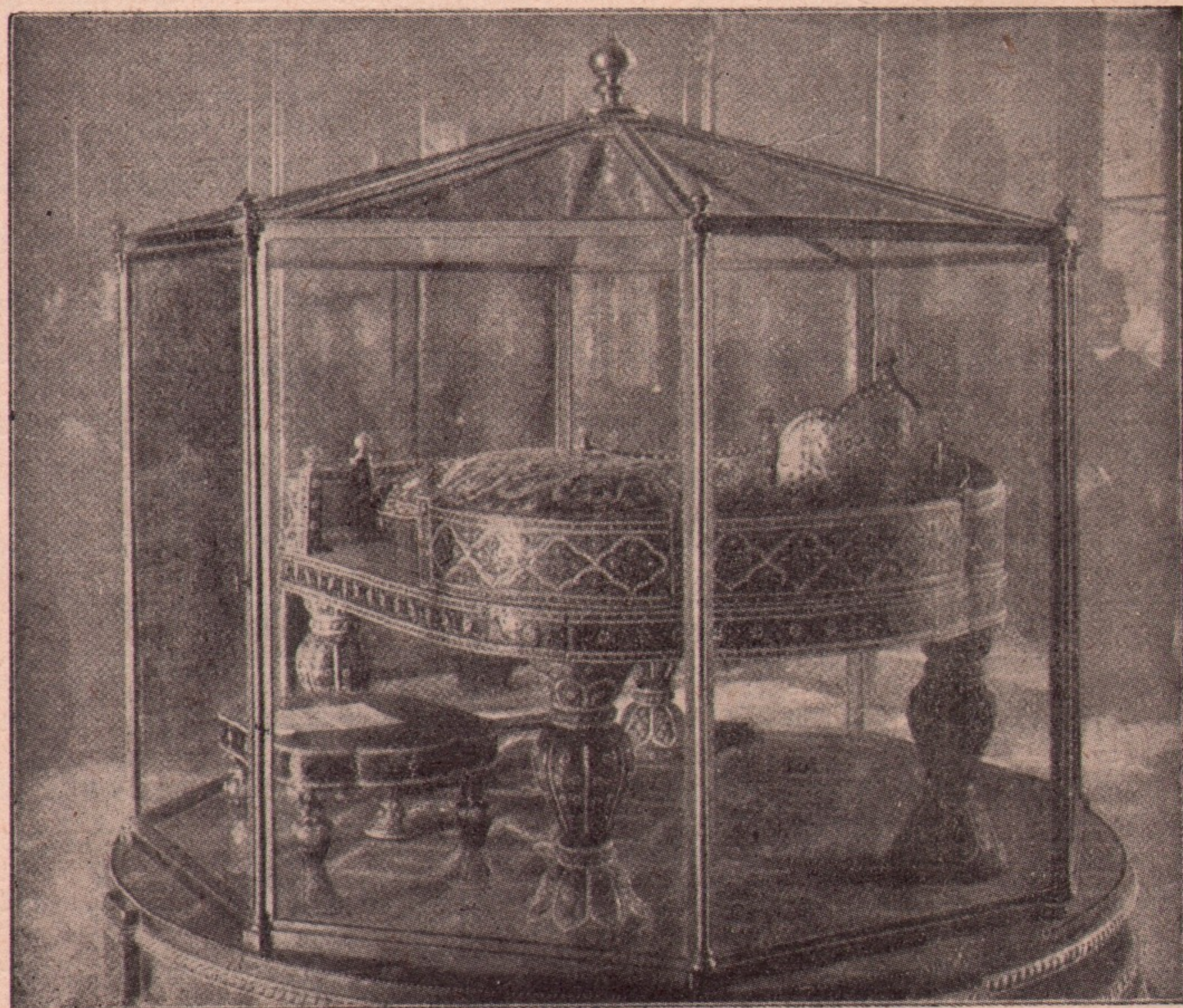
— Vrei să ne rămășim — rosti tânărul iară și 'n glasul lui tremurâ par'că ceva, ce părea a spune, că ține foarte mult la răspunsul fetii.

Elisabeta nu știă ce să răspundă. O supără toată convorbirea aceasta, dar eră și curioasă.

El repetă întrebarea și continuă:

— Înainte de ce se vor împlini trei ani, am să mor. Vino să ne rămășim. — Tonul lui se schimbă acum deodată. — Poate voi trăi numai pentru aceea și atâta, ca să câștigi dumniata. — Vocea lui acum răsuna natural, ca și când ar vorbi de-un lucru, ce nu-l interesează. — Dacă pierd rămășagul, atunci... atunci am să te iau de nevastă — și acum începă să râdă.

Elisabeta simți deodată așa, ca și cum toate acestea ar fi numai glume. Vorbele din urmă ale tânărului...

Tronul lui Ismail, care aparține bogățiilor coroanei turcești și care a fost vândut cu 50 milioane mărci, ca să se acopere spelele reclamate de actualul războiu balcanic. Tronul e bătut din aur masiv și e decorat cu o mulțime de petri scumpe.

Căpitanul Scott și ceata sa, cu care a pornit să descopere polul sudic.

rului însă o 'nveseliră și pe ea și începù să rîdă, mai zgomotos, decât el.

— Și de câștigi dumniata? întrebă rîzînd mereu.

— De câștig eu...? Hm. Dacă eu câștig, atunci să-mi aduci o cunună pe mormînt.

După asta începură iarăș să rîdă amîndoi. Fata însă se făcù apoi deodată serioasă. Cîțava vreme mai șezură lîng'olaltă privind tăcuți cîmpia.

*

Din ziua aceasta fata fù cuprinsă de-o teamă incunoștientă. Ce vrea cu ea? Și-a bătut oare joc? Din ochii lui, din privirea lui nu a înțeles nimic. Asta o făcea să fie și mai neliniștită. Începù să-l încunjoare și petrecea ceasuri întregi fără să zică o vorbă, închisă în odaie. Într'o înainte de ameză se trezi, că cineva îi bate în ușe. Și inima încetă să-i mai bată.

— Azi încă n'ai ținut probă — strigă din odaia vecină tânărul. — Tot aștept, ca să începi.

Se ridică și s'apropie de pian. După cîteva în-tonării începù să cînte o melodie tristă. Cîntînd îi veni siguranța. Caută notele vechi și cîntă cu putere și cu liniște. Luă și „Valea“. Cîntă strofa dintîiu, dar aci vocea i se oprì deodată, ca și când s'ar rupe, ca o ramură tînără, care nu biruie greutatea fructelor sale — și căzù plîngînd pe pian.

Tânărul stă tăcut în odaia lui. Auziă, că fata plînge și simțiă, că el, singur el poartă vina pentru asta.

Nu mai putù să suporte starea aceasta și pornì de-acasă. Alergă pe străzi, ca omul, care se caută pe sine însuș și nu știe unde să se găsească. Colindă fără de țintă, fără de putere, până ce dela o vreme se liniști totuș.

— Ce-am făcut? se întrebă. — Am făcut ceva rău, de începù să plîngă deodată? Și acum i se luminează în cap: — am supărat-o, că am strigat la ea. Glasul meu poruncitor a supărat-o.

Abia spre sară s'a reîntors acasă, a intrat dea-

dreptul în odaia Elisabetei și fără să-i zică o vorbă s-a așezat lîngă ea.

Mînele ei zăceau pe pept, ca doi porumbei albi. Tăcerea începea să devină chinuitoare, când tânărul grăi cu glas forțat.

— Știi ce, domnișoară Elisabeto? Cred, că... voiu perde rămășagul! — și ieși iarăș... fără să salute.

Pe stradă, cum vîntul adia alene peste fața lui, începù să-și facă reproșuri.

— Sunt un necioplit. Trebuiă să înghenunchiez înaintea ei, să-i sărut mînile și... să-i cer mîna. Dar, dacă sunt atît de fricos.

Se bucură aproape, că putù să rostească cuvintele acestea:

— Sunt fricos.

Acum zimbiă. Intră într'o cafenea, cerù hîrtie, condeiu și cerneală și începù să scrie:

„Elisabeto! Nu pot zice altceva, decât atît: *Tu ai câștigat rămășagul*“...

Și trimise grabnic scrisoarea Elisabetei.

Trad. de Radu Mărgean.

Toamnă

*E toamnă, toamnă. Frunza veștežită
Și-a început cîntarea dureroasă
Și-un vînt nătîng îmi plînge la ferestre
Povestea tristă-a zilelor frumoase...*

— O, unde-s azi cîntările duioase?...

*Cum stau la geam privind mărunta ploaie
Cernîndu-se pe flori în agonie,
Simțesc în pept un gol cum crește 'ntruna
Și cîntecele triste cum învie...*

— O, suflete, durerea-ți cine-o știe?

LIVIA REBREANU

Noul președinte al republicii franceze, Raymond Poincaré, preluând dela antecesorul său conducerea Franciei. În șirul prim dela stânga spre dreapta 1. e fostul președinte Loubet; 2. președintele din urmă Fallières; 3. președintele actual R. Poincaré; 4. președintele dietei Deschanel; 5. ministrul președinte Briand.

Voi nu știți...

Voi nu știți ce-i iubirea. Nu știți focul,
Care trezește 'n suflete avântul
Și ochii spre lumină îi îndreaptă.

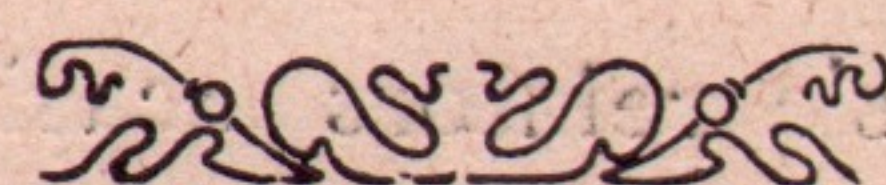
Văzui o tânără fecioară,
O sfântă întrupare-a bunătăței,
Privirea ei, un imn al tinereței,
Cuvântul ei pareă menit s'aline
Întreaga suferință omenească.
Văzui o tânără fecioară.
În urma ei, ca un blestem al vremii,
Veneă un tânăr palid, fiu netrebnic
Al nopților pierdute în orgie,
Veneă cu ochii schânteind de dorul
Acestui corp curat ca faptul zilei.
Văzuse crinul mârșava omidă,
Și se târă nemernică spre dânsul.
...Iar voi numiți păcatul lui iubire!

Voi nu știți ce e cântecul. Eu codrul
Îl auzii bătut de vântul serei,
Cântarea lui pareă fanfara oastei,
Ce vine din război biruitoare.
Și-am ascultat, în zi de Mai,
Zefirul, cum în cântec de iubire
Își legănă cicoarele 'n câmpii,
Iar sus de tot, acelaș cântec sfânt
Spre soare'l îndreptase ciocârlia.

Și-am auzit în nopțile târzii,
Strident, ca versul cel de cucuvae,
Ce cântă pe clopotnițe 'nvechite,
Al vostru cântec întrerupt
De strigăt și pahare sfărâmate,
De râsul crunt al celor ce se vând.
Și urletul de fiară ne 'mblânzită
Amestecat cu șuerul reptilei
E cântul vostru!

Voi nu știți ce e lupta.
Pe frații voștri i-am văzut plângând,
Îngenunchiați, tumult disprețuit,
Ce nu cutează brațul să ridice
Și să zdrobească vipera flămândă,
Ci vrea 'n prostia lor s'o îmblânzească,
Și-o bagă 'n sân...
Pe frații voștri i-am văzut în lanțuri
Și-am auzit chemarea lor de jale,
Voi ați fugit mișelnic dela dânsii,
Căci vă cuprinde groaza de șivoiul
Păraelor de sânge ce se varsă,
Prinos merit din veacuri Libertăței,
Și mai ușor vă pare lanțul
Decât strălucitorul scut și spada.
De mult uitarați laurul izbândeii,
Pe care moșii voștri îl purtară,
O, epigoni! Și mai aveți curajul
Ca să roștiți cuvântul „Libertate?...“

I. U. SORICU

EPOCA COMUNICAȚIEI

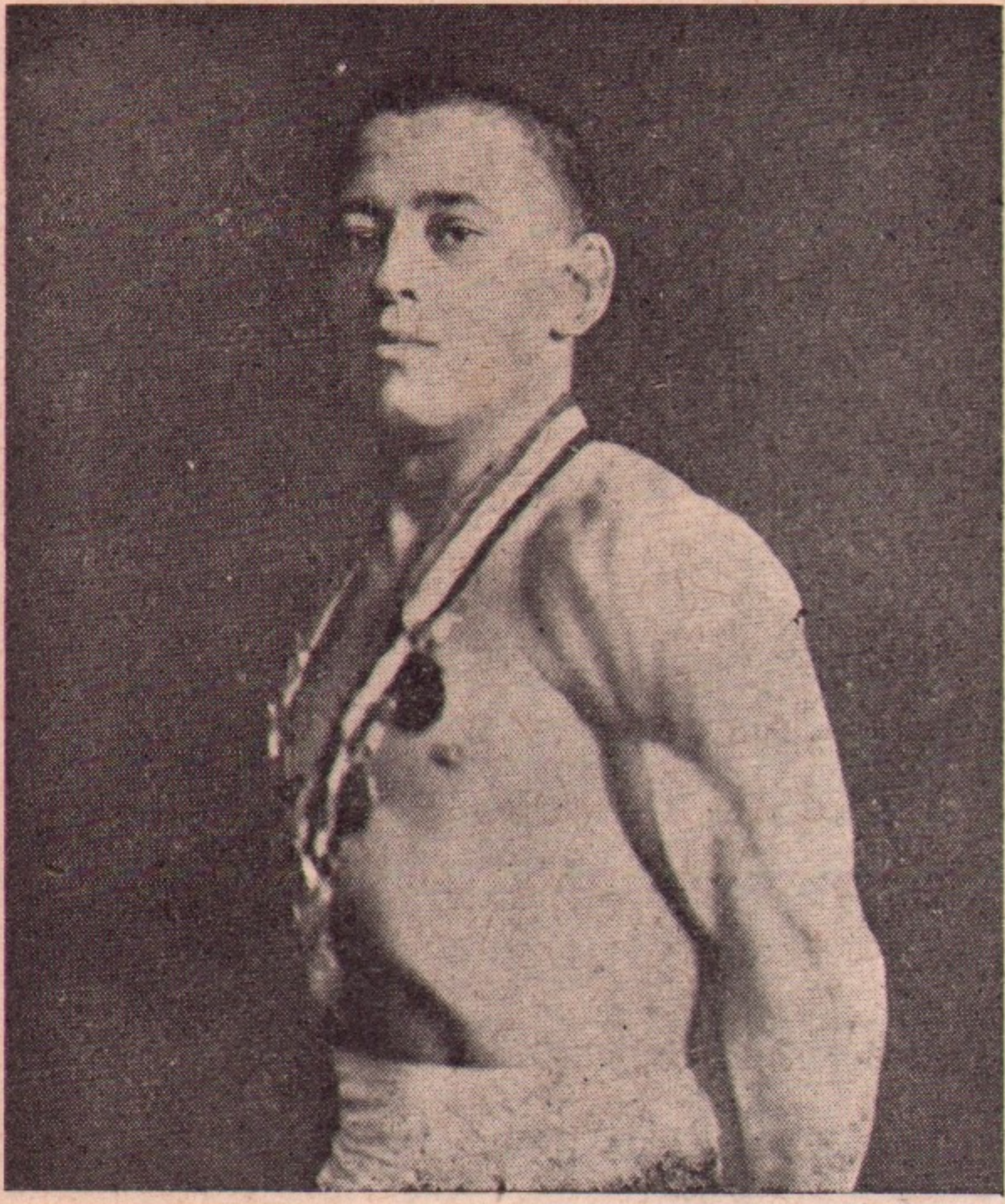
Aproape nimic nu e atât de semnificativ, nimic nu caracterizează atât de bine raporturile noastre culturale, ca zicala adevărat banală, însă care se adevărește la tot pasul, că „ne aflăm în epoca comunicației“. Probe aflu câte vrei. Cu ajutorul mijloacelor de comunicație moderne stăpânim astăzi distanțele într'un mod aproape perfect. Voiajorii străbat în câteva săptămâni întreagă Europa de-alungul și de-alatul, iar marii industriași, cari și-au lăsat întreprinderile peste două-trei continente, trec de câteva ori din Europa în America în fiecare an. Pentru oamenii în mână cărora se concentrează viața economică modernă nu mai sunt distanțe de neînviș. Tehnica comunicației de astăzi a modificat însă pe lângă noțiunea spațiului și noțiunea timpului. De unde mai înainte iușeala maximă a trăsurilor de poștă era abia 8—10 km. pe oră, astăzi nu ne mai mulțumește nici iușeala de 80 până în 90 km. pe oră a trenurilor accelerate. E chestie numai de câțiva ani, pentru ca centrele comerciale mai de seamă să fie unite prin trenuri electrice, cari prestează 200 km. pe oră. Nizuința aceasta de a mări iușeala de comunicație o dovedesc și alte mijloace de comunicație. Industria de automobile lucrează atât de intenziv în această direcție, încât nu trece an să nu înregistreze mai multe recorduri de iușeală. Aceeaș tendință o arată și construcția vapoarelor. Progrese mult mai mari însă a realizat comunicația de știri și ea a modificat mai simțitor noțiunea de timp amintită înainte. Două cifre sunt suficiente spre a ne lămuri. În vreme ce înainte de trenuri transportarea unei scrisori și aducerea răspunsului reclamau pentru o distanță mai mărișoară să

zicem patru săptămâni, astăzi sunt deajuns două zile, sau dacă e chiar vorba firul telegrafic ne duce întrebarea și ne aduce răspunsul în câteva ore. Masele cafenelelor sunt încărcate astăzi cu jurnale din toate centrele lumii. Dacă undeva pe rotogolul pământului se întâmplă ceva cât de cât mai de senzație, a doua zi întreagă lumea civilizată o poate afla, iar în câteva zile, mult într'o săptămână, evenimentul apare în proiecțiuni cinematografice.

Pe de altă parte comunicația a câștigat prin tehnică căi noi nestrăbătute până aci, sau cel puțin e pe cale a le câștiga. Erau obstacole elementare, pe cari trebuiau să le respecte și trenurile, dar pe cari baloanele și mai cu seamă mașinile de zburat nu le mai cunosc. Călătorii, pe cari interesele îi purtau peste ocean, se mulțumeau mai înainte cu puținele știri ce le primeau din când în când atunci când corabia li se oprea în vr'un port. Astăzi radiotelegrafia le permite a intra în comunicație cu lumea de pe uscat ori unde și ori când. Pentru omul de astăzi, care știe utiliza toate mijloacele tehnice și comunicației, spațiul abia dacă mai are alte limite decât acelea, pe cari le-a creat natura prin forma închisă rotundă a planetei noastre. Și oare nu trece și limitele acestea cu ajutorul lunetelor sale și atunci când calculează căile stelelor, nu și-a câștigat din adâncimea tăcută și nețărmită a spațiului diferite cunoștinți despre nașterea și moartea altor lumi. Cei cincizeci de ani din urmă au realizat pe terenul acesta progrese mai mari decât sutele de ani înainte până la descoperirea Americii. E firesc lucru prin urmare ca o dezvoltare atât de rapidă a împrejurărilor de viață să aibă influință hotărâtoare și asupra organizației sufletești a oamenilor. Cercul de experiență a individului a devenit mai larg, iar judecata mai profundă, mai temeinică

O scenă din lupta dela Scutari. Turcii cearcă să alunge pe Muntenegrenii, cari atacă cu vehemență cetatea.

G. Salvanu, un tânăr student român din Budapesta, cu mare rol în mișcarea sportivă a studenției române. — Despre Salvanu se poate zice că e cel mai bun om al boxului atât în Ungaria, Austria cât și Germania. În grupa lui n-are rivali. A fost campionul Budapestei pe anul 1912, iar pe anul 1913 a bătut chiar și pe Thom Smith al Angliei. Dela învingerea formală l-a delăturat o hotărâre nedreaptă a juriului. E pe anul al doilea la arhitectură și e originar din jurul Gherlei. Pe fotografie are colierul de campion și alte medalii câștigate în luptele de box.

Într'un câmp de vedere, care oferă toate elementele de comparație, câte ni le putem imagina. Universalitatea aceasta a vieții s-a îngrijit în acelaș timp de o apropiere socială între indivizi, între popoare și între rase. Și dacă toate acestea și-au avut într'o privință partea lor bună prin faptul, că au scos la iveală o mulțime de nevoi, pe de altă parte au născut și fenomene potrivnice culturii. Așa de pildă nu putem tăgădui, că îmbogățirea cunoașterilor a importat și o bună doză de superficialitate. Omul nu mai eră în stare a prinde atâtea și atâtea impresii câte năvăliau asupra sa, se mulțumea a privi lucrurile așa mai pe dinafară fără a pătrunde în sâmburele lor. În astfel de condiții natural că nu mai putea închegă fenomenele în cadrele unui singur tablou, ci fiecare fenomen își exersa influința separat de celalalt, toate lângă olaltă și fiecare abia într'un reflex nelămurit, fugar.

În felul acesta de dezvoltare își are obârșia și așa zisul impresionism estetic, direcția artistică care nu ia în considerare deloc cuprinsul sufletesc al motivului, ci fixază numai impresia ochilor în jocul de lumină, aer și colori.

Bineînțeles că părerile asupra comunicației moderne, asupra tehnicii acesteia pot fi fel și fel și multe glasuri vorbesc împotriva ei. La tot cazul însă e greșit a te împotrivi unei dezvoltări care-și face calea cu atâta tărie și care nu se lasă împedecată de proteste, fie cât de energice. Și-apoi să nu uităm, că viața noastră a câștigat prin comunicația aceasta febrilă o intensitate atât de mare, s-a desvilit atâta energie creatoare, ca și cari generațiile anterioare nu cunoșteau decât cu ocazia unor evenimente mari

escepționale. Tehnica comunicației nu numai că acopere anumite trebuințe, ci și naște trebuințe. Să ne gândim numai la rețelele de linii ferate cari acopăr astăzi diferitele colonii. În schimb însă oamenii au cam început să înțeleagă — semn îmbucurător — că nu ori ce vale în care lucrează câteva ferăstrae, trebuie înzestrată cu linie ferată și nu ori ce râu are nevoie de canalizație și regulare. Se pare ca și cum încetul cu încetul oamenii și-ar recâștigă simțul fin, care permite compararea într'olaltă a valorilor. Iar în relațiile atât de complicate dintre economie și cultură numai despre aceasta poate fi vorba.

Poatecă cu modul acesta și într'un timp nu prea îndelungat vor învăța a prețui corect și realitatea câștigării în timp, preocupăția de căpetenie a oricărei gândiri tehnice de astăzi. Semne ar fi. O societate pe acții a liniei Hamburg—America și-a întocmit în flota sa un nou tip de vapor mai acum câțiva ani, care nu avea iuțea celorlalți tovarăși ai săi, în schimb însă îi întrecea pe toți cu aranjamentul său practic — nu luxos — creând un nou mod de călătorie în drumul transatlantic. Să nu fie aici oare germenii unei noi dezvoltări? Industria automobilelor nu ar putea continua direcția aceasta? Știm că ea ne dă exemplare, cari aleargă cu iuțea trenurilor pe drumul de țară, până acuma însă e datoare încă cu trăsurile de călătorie, cari îți permit să guști în tihnă plăcerile călătoriei, cari nu răscolesc în urma lor nouri grei de praf și nu umplu aerul cu mirosul de benzină și nu sunt rezervate pentru aleșii — capitaliști. Lucru bun ar fi să se renunțe puțin la recordul de iuțea și în schimb toate cunoștințele tehnice să se concentreze într'acolo, ca în socoteala iuțelii să se înlătore micile inconveniente ale automobilismului și mai cu seamă primejdia relativ mare de a măsură șanțurile.

Psihologia epocii de comunicație s-ar putea reasuma deci în următoarele. Lumea a arătat o adevărată lăcomie ce privește perfecționarea tehnică a mi-

Țarul Nicolae II, ultimul vlăstar al familiei domnitoare Romanow, al cărui iubilaeu de 300 de ani se sărbătorește în Rusia. Familia Romanow a fost o bogată familie de comerciant și în urma bogăției a ajuns pe tronul Rusiei acu-s 300 de ani.

Noul patriarh gr.-ort. din Constantinopol, German V., care a urcat tronul patriarhal după moartea lui Ioachim III.

jloacelor de comunicație. Ceea ce mai înainte reclamă zile și săptămâni în timp, voiă să o reducă tot mai mult la minută și la ceas, uitând că cu modul acesta a ajuns să stăpânească lucrurile numai cantitativ, superficial, fără a pătrunde în sâmburele lor, singurul cu folos adevărat real pentru viața noastră.

Să fie aceasta oare a doua fază în progresul mijloacelor de comunicație?

Vilu

FLOAREA BETULIEI

ROMAN DIN EPOCA ASIRO-BABILONIANĂ

DE: STEFAN LĂZĂR.

TRAD. AUTORIZATĂ DE: ALEXANDRU CIURA

XIV.

— 9 —

Iudita în visterie.

Alături de cortul lui Holofern mai eră un cort, visteria, în care erau îngrămădite toate comorile, ce le luase dela alte neamuri. Erau aici și paturi și tafale de purpură. Holofern dete Iuditei acest cort de locuință, ca să-i deă o cinste mai mare, și ca frumoasa ovreică, să vadă imenza lui bogăție...

Eră o seară frumoasă, cu lumină de lună. Sin, zeul lunii, cel plin de măreție și strălucire, zimbiă blând pe cer. Tabăra asiriană durmiă deja. În cortul lui Holofern încă se stinseseră torțele bine-mirositoare, numai paznicii se mai plimbau.

Iudita veghiă; nu puteă adormi, căci îl vedeă întruna pe Holofern în fața ei și îi auziă glasul... Se rugă la Iehova, să trimită somn asupra-i și adurmî într'un târziu. Se trezi apoi de nou, căci paznicii visteriei vorbiau la ușa cortului.

Se propti pe o mână, ascultă, apoi se ridică din patul ei de purpur, șezu aproape de ușă și ascultă vorbele soldaților.

Privi pe furiș, printre perdele. Un puternic soldat babilonean, înarmat cu o spadă și lance, povesteă despre Babilon tovarășului său, care eră din Fenicia și nu văzuse încă orașul:

— Babilonul e cel mai mare oraș din lume, zidit pe o mare întindere pătrată. Orașul e încunjurat cu un zid lat și înalt și dedesuptul lui e un canal adânc. Mai întâi au săpat canalul, pe urmă zidurile, din pământul ce l-au scos din canal... dar l-au ars mai întâi și au făcut cărămidă din el, pe cari le-au pus una peste alta și le-au închegat apoi cu rășină fierbinte...

Tăcù; celălalt soldat îl îndemnă, să mai spună. El urmă:

— Babilonul e cea mai întărită cetate din lume. E zidită pe amândoi țărmii Eufratului. Râul cel mare trece chiar prin mijlocul orașului...

— Și are clădiri mari? — întrebă fenicianul.

— Are palate cu cinci-șase rânduri... Cele mai strălucite sunt: palatul lui Bel și acela al regelui. Orașul se vede așa de frumos din templu. Casele cele mari apar de aici, ca niște mici pietri albe, patrute, iar ulițele drepte și largi, se văd ca linii subțiri...

Fenicianul se minună din nou. Babiloneanul continuă, răzămându-se în lance:

— Aproape de templu lui Bel, mai e încă unul, aici este statuia uriașă a zeului, din aur curat... Lângă biserică sunt două altare mari, unul de aur, celălalt de cărămidă. Pe acesta jertfesc animale mai bătrâne, iar pe cel de aur numai animale fragede, cari sug încă...

— Adevărat-e, că Bel se arată în templu, în fiecare noapte?

— Adevărat, dar nu în templu de care vorbesc, ci în celălalt. Se culcă în patul lui de aur și atunci nu e permis nimănui să între în templu cel mare, nici chiar preoților, ci numai unei femei, pe care zeul a ales-o, fiind ea și profeteasă...

Și palatul regelui?

— E dincolo de râu, în ceealaltă parte a orașului. E zidit din cărămidă arsă și lustruită. Nu se poate spune, cât e de bogat. Are averi imense, dar cea mai mare comoară a lui e totuș regina Amuhia...

Babiloneanul povestiă fără întrerupere. El spuse, că oamenii din Babilon cumpără și vând cu bucăți de cărămidă, cari au valoarea unei cantități de aur, argint sau bronz. Le-a pus în circulație visteria; comerțul e tare lesne cu ele și visteria ți le înșchimbă oricând. Aici se poartă scrisori în toată rânduiala, se dau chitanții și documente cu peceti; cei săraci își apasă degetul cel mare pe cărămida ce servește ca document, căci nu au pecete. Hei Babilon, Babilon! Tu ești orașul cel mai de frunte, cel mai mai vesel, cel mai strălucit și cel mai sărântoc din lume! Acolo îți poți petrece cum vrei; Babilon oferă călătorului, în mod măiestrit, toate plăcerile lumii. Afli aici: stofe scumpe, mărgăritare, sclavi, femei pentru harem, — afli tot ce vrei, dar totul e foarte scump, mai ales sunt scumpe femeile frumoase...

Iudita ațipise și auziă, pe jumătate abia, cât de

mare și puternic e Babilonul. Ochiu-i întredeschis se pierde pe urma dărei de lumină, ce tremură la perdelele cortului — și ea se gândia, că Holofern e *inima* acestui oraș mare și plin de strălucire.

XV.

Când soarele răsare deasupra Chelmonului.

Tabăra asiro-babiloneană se puse în mișcare de cu vreme; Holofern se sculase și el în vederea duelului. Mișcarea era mai animată între pedestrași. Soldații discutau, în cete, reușita duelului și spuneau cu îngâmfare călăreților și celor dela curte, că comandantul lor e cel mai viteaz din întreagă tabăra.

Lustruirea lancea grea, întraurită alui Nabuzar, în vreme ce el, eroul, se îmbracă. Îi frezără părul și barba, și Nabuzar aduse jertfă, ca zeii să-l sprijinească în luptă.

Își luă apoi haina minunată, platoșa sclipitoare, își încinse sabia, al cărei mâner schânteia de pietri scumpe; își luă buzduganul puternic și ieși din cort.

Comandanții îl înconjură, dorindu-i izbândă, soldații izbucniră în aclamări însuflețite. Nabuzar privi, cu îngâmfare rece, înspre Betulia, în așteptarea tinărului ovreiu.

Nori de purpur vesteau pe cer, că Samas, zeul Soarelui se trezise și el și plecaseră pe drumul lui strălucit. Înspre apus era încă întuneric și duhurile rele se refugiau deja speriate prin negurile vinete, adânci. La răsărit era lumină: Vine Samas, judecătorul cerului și al pământului, care apără pe Asirieni de aleșirile dușmanilor, și scoate la iveală pe cel drept..

Nabuzar spuse celor ce-l înconjurau:

— El mi-a zis, că-și va spăla mâinile cu sângele meu, când soarele va străluci deasupra Chelmonului... Nu mai am nici o milă în suflet pentru el, îl voi omorî cu moarte amară, să mă răzbun pentru vorba lui obraznică.

În mijlocul corturilor era un loc întins, unde obișnuiau a se întruni pedestrașii. Aici era hotărât să se țină duelul. Ridicaseră aci brariere, păzite de șirurile compacte ale luptătorilor. De o parte așezaseră scaune acoperite cu pânze tivite cu aur, pentru Holofern și comandanții lui. Așteptau cu toții, agitați ivirea lui Samas, ca să aziste la luptă.

Cerul pălise și zeul Samas, apărură deodată deasupra munților, luminând toată întinderea și zidurile Betuliei, pe cari se înghesuia o mare mulțime de oameni. Goarne răsunară pe culme și goarne le răspunseră din văi, și Nabuzar îl văzu pe Ieroboam, stând în armură complectă, pe zidurile Betuliei.

Suhor dete ordin gorniștilor, să sufle; munții redară sunetul, înmulțindu-l. Goarnele răsunară și în înălțime, cu mare zgomot și coborî de vale, întovărășit de doi luptători și șase gorniști.

În tabăra babiloneană se iscă o gălăgie mare, apoi totul se liniști. Holofern și comandanții ieșiră din cort și se așezară în scaunele lor într'aurite, în fața arenei de luptă.

Nabuzar se apropie de Holofern și, închinându-se adânc, îi zise:

— Slavă ție, stăpâne!

— Fii salutat și tu, Nabuzar! Norocul să te întovărășască.

— Mulțumesc... — răspunse el, privind vârful întraurit al lancei sale. Privi la arma argintată și întraurită, ca și când ar fi vrut să spună: O să isprăvesc eu și fără noroc, numai de puterea mea... Îngâmfare îi acopereă fața, ca un nour sur, căci era convins pe deplin, că are să răpue pe Ieroboam...

Ieroboam nu se mai vede; ajunsese în vale. Holofern se întoarse spre Nabuzar:

— Dacă vei fi norocos și-l vei omorî, ai strivit o columnă a Betuliei. Eu, nădăduesc; te cunosc și mă încred în puterea ta... Dar par'că se apropie!

La capătul taberii, rândurile luptătorilor se deschideau, lăsând loc lui Ieroboam, care venia în amura lui strălucitoare.

— E puternic! — zise Holofern și se plecă, să-l vadă mai bine.

Rabsaris întregi:

— Foarte voinic se vede...

Sarezer spuse:

— E mai voinic, decât Nabuzar.

Thartan adause:

— E musculos și elastic ca un pui de panteră, dar cred că totuș nu-l va răpune pe Nabuzar...

El spunea adevărul, dar totuș zimbî ironic, când îl văzu pe Nabuzar, plimbându-se îngâmfat alături, ca și când ar fi înghițit o lance.

Holofern zise:

— Mie mi se pare, că Ieroboam e mai puternic și oamenii cu musculatura lui sunt foarte abili.

Și cum Ieroboam se apropia, îi făcî semn lui Nabuzar, să se apropie, și să-l primească cuviincios.

Nabuzar era foarte supărat pe Ieroboam pentru răspunsul ce-i trimesese, dar trecu totuș între conducători, spre a-l întâmpina.

După câteva clipe se opriră, la o distanță de douăzeci de pași, și gorniștii betulieni începură să dea semnalul de salut: tra-ta-ta... goarnele asiriene salutară și ele pe Ieroboam.

Eroul pași în fața lor, întovărășit de doi betulieni.

— Vă salut, domnii mei! Iată am venit, ca să duelez pentru Betulia, cu gloriosul Nabuzar.

Nabuzar îi întinse mâna, spunându-i cu îndârjire:

— Fii salutat, paza Betuliei! Eu sunt Nabuzar...

Cei doi viteji se priviră cu un fel de uimire. Ieroboam zise, cel dintâi:

— Viteazule, inima mea și ochii mei se desfătează, văzându-te și de aproape. Te cunosc deja, de pe câmpul de luptă...

Nabuzar se înclină, în semn, că și el îl cunoaște...

Se dete la o parte și, arătând spre comandant, zise:

— Acolo e gloriosul Holofern și comandanții lui. Iar, mai în fund, sunt principii și regii...

Frumosul erou evreu se înclină, o rază senină îi lumină fața. Se apropie de ei și le zise vesel:

— Salut pe Holofern cel glorios și pe toți

comandanți lui; salut regii și principii... Mă bucur, că pot vedeă față în față pe cei mai puternici lei ai Babilonului...

Holofern și suita lui îl resalutară:

— Inima și ochii noștri încă se desfătează, văzându-te față în față, pe tine, podoaba Betuliei...

Își întinseră mâna și convorbiră prietenește. Ochii lui Holofern străluceau prietenoși; singur Nabuzar era mai morăcănos, dar spuse și el câteva măguliri la adresa eroului.

Apărură și Bilbo de undeva. Veni cântând, se uită chiorăș la Nabuzar, apoi la Ieroboam.

Apoi zise răsând, arătând spre Nabuzar:

— Hei, prietene Ieroboam, văd că ai brațe puternice, ia-i sângele! Credeam, că Nabuzar e deja mort. Soarele a răsărit deja, grăbiți-vă să curgă sângele, când soarele va ajunge pe vârful Chelmonului! Nabuzar încă doreă, să înceapă lupta, căci nu voiă ca nebunul să-și bată joc de el în fața atâtor oameni. Holofern zise:

— Dacă dorești, viteazule Ieroboam, puteți începe lupta...

Luptătorii se priviră, Nabuzar făcū și el semn că se învoește:

— Să începem!

— Noroc! — zise Holofern și întinse mâna lui Ieroboam apoi lui Nabuzar, făcându-le semn, ca să treacă în arenă.

Goarnele suflară alarma, apoi se făcū liniște. Se mai auzeă un murmur nedeslușit dar încetă și acesta. Cei doi eroi se priviră.

— Ieroboam, ți-ai luat adio dela Betulia?

— Luat. Dar tu?...

— Eu? Dela cine?

— Dela viață...

Nabuzar răsăse înfundat, plin de furie, și luă lancea, ca să o arunce asupra lui Ieroboam, dupăce se va da semnalul. Ieroboam încă își luă lancea lui puternică, din lemn de cedru.

Bilbo sări peste barieră și începū să se războiască singur... S'auziau răsese, dar sunetul goarnelor impuse tăcere.

Lancea sbură din mâna lui Ieroboam și se așternū șuerând în nisip, fără să nimerească. Acum își aruncă Nabuzar arma lui grea, împodobită cu aur.

Și aceasta trecū șuerând, ca o vijelie, fără să nimerească. Aruncă apoi Ieroboam și arma șueră pe lângă urechea lui Nabuzar; acesta asvârli și el, dar fără să-l atingă pe contrar, căci erau prea departe unul de altul.

Mai urmară câteva încercări, apoi își depuseră armele și se apropiară puțin. Luară spadele, și la semnalul goarnelor, brațele lor goale se încrucișară.

Lupta lor era fascinătoare. Eroul ovreu pară cu ușurință loviturile grele ale lui Nabuzar. Tăișele spadelor scânteiau ca fulgerul și se loviau înmlădiindu-se ca doi șerpi sclipitori, cu sunet metalic, dar cei doi eroi rămaseră nevulnerați, căci amândoi erau meșteri în mănuierea sabiei.

Se opriră. Nabuzar spumegă de furie: Ieroboam zimbă liniștit.

— Ori cum, tot te omor, zise babiloneanul.

— Ori eu te omor pe tine, răspuse betulianul.

— Și să ne grăbim, căci piscul Chelmonului se scaldă în lumină...

Privitorii discutau agitați, singur Holofern era calm. Ședeă nemișcat în jețul său, privind la cei doi eroi. Apoi dete semnalul pentru reînceperea luptei și spadele se încrucișară din nou.

Duelul se începū cu forțe noi. Ieroboam se plecă și înaintă, în vremece spada babiloneanului îi izbeă scutul într'aurit. Se strecură în apropierea lui Nabuzar ca o panteră și deodată încercă o lovitură groasnică asupra capului lui.

Scutul din piele de bivol al viteazului babilonean crepă, dar pară totuș lovitura. El se aruncă, turbat asupra lui Ieroboam și îl respinsă. Își aruncă scutul crăpat, se lupte acum fără pavăză, ca un zeu înfricoșat...

Pălră cu toții de agitare. Se părea că Ieroboam va eși biruitor, căci respinsese atacul și acum îl strâmtoră el pe contrar. Trupul lui mlădios evită loviturile de moarte și spada lui era tot mai aproape de inima lui Nabuzar, pe care nu o mai apăra scutul puternic din piele de bivol.

Încercă să-l străpungă; Nabuzar îi lovi sabia, și clipa aceea îl vulneră la gât. Ieroboam nu mai putū para lovitura și în clipa aceea sângele îi țâșni din gât... Mai încercă două-trei tăieturi slabe... sângele îi țâșneă tot mai tare din rană... șovăi și căzū în țărână.

Frumoasele lui bucle se murdăriră de colb și de sânge. Nabuzar se apropie de el, în tăcerea de moarte ce stăpâneă pe privitori, suflând greu, ca un tigru ostenit.

Privi spre Ieroboam; nu murise încă. Ridică apoi spada și îi străpunse pieptul, pânăce vârful se împlântă în țărână.

Goarnele asiriene țipară în semn de biruință. S'auziau aclamări nebune. Ieroboam izbi odată cu piciorul, se întoarse cu fața spre Betulia și zimbă chinuit, plin de sânge, fericit...

Nabuzar făcū semn, să liniștească gălăgia, și zise celor doi betulieni:

— Vă mulțumesc, domnilor... mergeți în pace și spuneți Betuliei, că Nabuzar a ucis pe Ieroboam și că îl va omorî și pe Salatiel!

Betulienii își plecară capetele și plecară tăcuți, ca să vestească moartea lui Ieroboam, dar cei de sus știau deja... știau și zidurile Betuliei răsuna de tânguiri, ce răzbăteau până de vale...

— urmează —

Rugăm pe onorații noștri abonați, cari nu și-au reînnoit încă abonamentul pe anul curent, să binevoiască a-l reînnoi, ca să nu fim nevoiți a le sistă trimiterea revistei.

Don Quijote dela — Cluj

Cavalerul visător, cu fața îndurerată, cu gândul muncit de idealuri pe care se simțea îndatorat, să le realizeze *singur*; cavalerul dela Mancha, care și-a cheltuit vieța alergând după cai verzi pe pereți — va rămâne deapaururi între noi.

El este și va rămâne același pretutindeni, fie că e îmbrăcat în zalele și armura evului mediu, fie că se plimbă plictisit pe bulevardele Clujului, — „orașul-lumină“, — al oropșitului nostru Ardeal.

E un centru cultural această metropolă, o mică Athenă, dacă vreți: un Paris în miniatură, unde domiciliază una dintre gloriile cele mai puțin cunoscute a literaturii noastre contemporane.

Ce neam prost și Românii ăștia!

Au ei, din mila lui Dumnezeu, acolo un scriitor, un *geniu*, un *supra-om* chiar, în persoana dlui *Emil Isac* și nu afli un singur om să-l recunoască, să-l admire și să-l ridice pe pedestalul, ce i se cuvine.

Un neam prost Românii ăștia zeu; și — ierte-mi-se vorba — dar prost e și un geniu de talia d-sale, când rămâne în legăturile literare ale acestui neam de opincari, unde nimeni nu-l cunoaște și — mai ales nimeni nu-l înțelege.

Să se fi născut acest geniu între Englezi sau Francezi, ori chiar și numai între Unguri, azi ar fi alături de Lord Byron, Oscar Wilde și Alfred de Musset, ori, în cazul cel mai rău, alături de Molnár și Herczeg ai Ungurilor.

Așa însă, că s'a născut român și încă dintr'o veche familie creștină, cum ne asigură d-sa în articolul publicat în nrul de duminică al jurnalului „Világ“, — pentru a-l strivi pe bietul domn N. Iorga, care îl făcea, cu multă răutate de sigur, anarhist și jidan — nu ne-am ales cu nici un profit.

Literatura românească, căreia dl Isac, în același articol, regretă a-i aparține (noi ne bucurăm, că *nu-i aparține!*) n'a câștigat nimic, că n'a înțeles nimeni în acest neam de opincari, ce vrea să spună marele geniu dela Cluj, în îngăimările lirei d-sale oscarwilde-ane, falș acordate. Iar scriitorul însuși (poet-prozator-dramaturg-cubist etc.) a cheltuit atâtea mărgăritare degeaba.

A scos un volum, ca să scoată pe deplin la iveală plenitudinea talentului său scânteător.

Tot degeaba! Lumina eră prea

intenză și bieții ochi ai criticilor noștri, obișnuți numai cu licăriri de opaiț, n'au putut să privească în fața acestui soare fascinator. Și-au închis ochii, au închis și cartea și au scris abea câteva șire: „Domnule poet, slăbește-ne, că ne prăpădești ochii... Ești prea supra-om!“

Poetul a răs cu un zimbet ce trebuia să se asemene cu acela al lui Nietzsche.

De sigur că nu-l înțelegeam. Cine putea oare să-l înțeleagă? Un obscur de talia așa numitului N. Iorga? Un critic răutăcios ca Il. Chendi? Un poet parvenit ca Goga, pe care nu-l admiră decât cetitorii din Blaj și Beiuș, alături de „preoțimea incultă din Ardeal“? (vorba e a d-sale, în același articol din „Világ“!)

Ei bine, — și-a zis poetul — voi scrie o dramă, o dramă cum nu s'a mai scris în românește și lumea va rămâne extaziată.

A scris'o, s'a dus la București; aici, probabil, *totuș* îl vor înțelege oamenii, ce dracu!

Nu l-au înțeles nici aici; bucureștenii sunt proști și ei. Piesa a căzut cu glorie, probabil și în urma machinațiilor d-lui Iorga, gelos de succesul unui nou astru, ce putea să-l eclipseze în o singură clipă. Chiar dl Isac ne asigură — în pomenitul articol — că dl Iorga îl dușmănise cu acest prilej.

Ei bine să vorbim ca oamenii; înțelegeă eminentul poet și prozator Isac, că dl Iorga făcea numai un gest de legitimă apărare. Ce se făcea acest nenorocit, dacă dl Isac ieșea la suprafață? Nimic. Se cufundă în întuneric, își da dimisia dela catedră, și arunca dracului condeiul.

N'a reușit nici cu drama — din nenorocire pentru literatura noastră modernă și probabil și pentru d-sa, a recurs deci la o altă dramă. Mai erau la îndemână jurnalele ungurești, în cari își traducea singur operele, — întovărășite de cuvenitul comentariu elogios — mai erau polemicele literare, în cari d-sa își ridică totdeauna cuvântul autoritativ, fără să-l fi întrebat cineva vreodată de înalta-i opinie.

*

Jurnalele maghiare din săptămâna trecută au comentat foarte viu un articol alui Goga, în care se spune — cu foarte mult temei — că literatura maghiară contemporană nu mai are caracterul *național*, cum se reoglindează în scrierile lui Arany, Petőfi și Mikszáth.

Scriitorii cei mai de seamă dela revista „Nyugat“ și Quintus dela „Az Ujság“ au comentat foarte sever dar și elogios articolul lui Goga.

Vine acum dl Isac și — în numele scriitorilor români — face cuvenita retractare de milog, minunându-se, cum celebrități de talia unui Ignotus stau să discute cu un scriitor... român.

Noi nu avem nimic împotriva acestui articol; dl Isac poate să se milogească cum vrea în fața scriitorilor unguri.

Dar avem și noi un drept: binevoiască dl Isac a vorbi *numai în numele d-sale*. Binevoiască a nu-l numi pe Goga: „tovarășul meu de litere“, și a nu folosi, cu atâta autoritate titlul ce revine așa de des: „*noi, scriitorii români*!“

Cine sunt acești „noi“, d-le Isac?

În numele *cui* îți iei îndrăzneala fără seamăn, de a glăsuși atât de sus?

Vorbește, te rog, de aci înainte numai în numele d-tale, căci vei avea un profit îndoit.

Întâi: nu te vei simți în tovărășia unor oameni la cari nu ții, și cari — te asigur — au îndrăzneala de a nu țineă nici ei la d-ta!

Al doilea: ai mână liberă de a te preamări singur în presa maghiară, cu risicul avantajos de a spune insipiditățile cele mai mari.

Iată, și în articolul din chestie ai spus că nuvelele lui Caragiale și *poeziile lui Coșbuc* sunt — internaționale.

Cel din urmă licean ar putea să te lămurească în acest punct, dacă d-ta n'ai fi un geniu atât de prodigios.

Fie, d-le Isac, noi nu ne împotrivim; Nea Iancu a murit, iar pe badea Gheorghe îl vom ruga și noi să-și dea dimisia, să lapede epitetul grosolan de „poetul țărănimii“ (dl Dobrogeanu Gherea se va învoi și el!) și să-l ia pe acela de „poet cubist“.

Toate le facem d-le Isac, numai ca să fie bine.

Dar slăbește-ne cu dragostea; vorbește de aci înainte *numai* în numele d-tale, și nu ne înșiră și pe noi între scriitorii români *alături de d-ta*, căci vom fi siliți, spre marea noastră părere de rău, să protestăm.

Petronius.

*

Cronica teatrală.

POLICHE comedie în patru acte de H. Bataille, jucată la Teatrul modern de campania dramatică Marioara Voiculescu.

Din noianul de piese construite cam toate la fel ale lui Bataille, se distinge „Poliche“ printr'o sentimentalitate resemnată.

Bataille e de obicei pasionat și uneori chiar violent. De aceea e apreciat de publicul de azi căruia, or

ce s'ar spune — îi plac mult accentele melodramatice. În special publicul dela noi e amator de emoții violente: aceasta e cauza pentru care e mult admirat teatrul lui Henry Bernstein, pe câtă vreme Porto-Riche, poate singurul autor de idei din timpul de față, cade, chiar cu o interpretare de merit, cum a fost cazul cu „Omul de altădată“, jucată pe scena Teatrului Național.

Aceasta e și pricina pentru care „Poliche“, deși mai veche ca ele, a venit în urma „Copilului din flori“, și a altor piese. Aceasta e pricina pentru care Teatrul Național care dispune de Soreanu, de Tony Bulandra și de dna Lucia Sturza-Bulandra a preferat să monteze „Marșul nupțial“ care, deși slabă, a făcut serie aproape.

Însfârșit, compania dramatică Marioara Voiculescu epuizându-și repertoriul a cântat o piesă de succes și a montat „Poliche“ fiindcă prezintă o garanție: numele autorului, sărbătoritul Henry Bataille. Și așa, în goana după succes, a montat cea mai frumoasă piesă a lui Bataille.

Poliche e un sentimental Didier Meirenil. El iubește pe Rosina de Rinck care e atrasă nu de cel ce o iubește ci de cel care — ca să-și ascundă firea — face pe pataș. Și trăesc împreună pe ascuns aproape, — fiindcă, cum zice unul din personajii, poți arăta un bărbat urât, dar nu un amant urât — frumoasa Rosina și urâtul Poliche, care nu mai e nici tânăr.

Iată însă că Rosina se îndrăgostește de un profesionist al dragostei, Saint-Vast. Poliche îi surprinde, se stăpânește la început, și, când rămâne numai cu prietenul său Bondier, cade în brațele acestuia plângând.

Fluturatecul Saint-Vast părăsește însă pe Rosina pentru prietena ei Paulina Laub, și atunci Bondier, văzând pe Rosina surescitată și pe Poliche îndurerat, dă pe față dragostea sentimentalului și resemnatului Poliche pe care Rosina începe să-l iubească.

Poliche și Rosina s'au retras la țară unde se cam plictisesc. Iată însă că o prietenă a lor aduce Rosinei vestea că Saint-Vast o dorește și atunci, după o scenă violentă, urmează o scenă emoționantă și Poliche, ca totdeauna, se resemnează. Actul IV. se petrece în bufetul garei. Poliche însoțește la gară pe Rosina care îl părăsește, apoi, după ce a plecat trenul, pleacă zăpăcit și lovindu-se de oameni, victima resemnării sale.

Interpretarea a fost aproape la înălțime.

*

Însfârșit, un succes trainic și meritat. E o seară care are o influență asupra sufletului omenesc și răscumpără toate insuccesele de până acum ale companiei Marioara Voiculescu.

G. Hârsu.

*

Despre primăvară și iubire

Niciodată sufletul omului nu e mai primenit și mai dornic de viață, decât în cele dintâi zile de primăvară timpurie. Se deșteaptă în el atunci atâtea iluzii, atâtea doruri răvășite și se coboară în el atâta lumină și atâta căldură. O energie nebănuită de viață se astrânge în ochi și 'n grai tremură parcă ceva din imensa fericire, ce stăpânește întreg văzduhul.

*

De-atâtea ori am băgat de seamă simptomele acestea, și-acum, când începe să adie un vânt ușor de primăvară din nou, simțesc nu știu cum în suflet și eu ceva din mulțumirea, ce râde pretutindeni. Cum stau proptit de zid, cu fața cătră soare și las să colinde razele lui călduțe peste ochii mei închiși, simțesc așa ca un răsuflu dulce de femeie pe față. Ciudată asemănare, și cum îmi vine în minte așa pe nevrute, înfirip în pripă ființa gingașă, care mi-e dragă. În suflet mi se strecoară încet, picur de picur, iubirea aceea fără de margini, pe care o simțești în ceasuri de nostalgie, când te gândești la cei, cari ți-s sunt scumpi. Bag de seamă, că niciodată nu m'am gândit la ea, cu atâta dor, cu atâta dragoste și mă cert în conștiință, că am fost atât de puțin atent până acum. Gândul acesta, că mă pot închipui vinovat față de ea, îmi ușurează nu știu cum sufletul și strecoară în el ceva din pocăința omului păcătos, care se reîntoarce iară la Dumnezeu și cerșește îndurare.

De ce-i sufletul așa de simțitor și așa de plin de poezie în zilele de primăvară? Mi se îmbulzește fără de voie întrebarea aceasta acum pe buze și caut să mi-o esplic, după cum am auzit-o pe vremuri dela cei, cari îmi vorbeau de primăvară, de cântece și de tinereță. Dar nu mă mulțumește esplicarea lor bazată pe renașterea naturei. E prea strimță, e prea puțin cuprinzătoare. Renașterea firei, înmuguritul pomilor și cele dintâi flori plâpânde nu pot aduce mulțumirea sufletească. Acestea numai, nu pot strecură în suflet farmecul acela curat, plin de avânt, care te transportă într'o dulce visare și te face atât de fericit. Peste tot, ele nu pot produce bucuria, mulțumirea și avântul de-a dreptul. Produc întâi altceva, o sin-

gură stare sufletească din care emană celelalte toate, așa, cum emană razele din soare. Fiecare rază în parte e caldă, e plină de viață, dar soarele îl formează numai toate razele laolaltă. Bucuria, mulțumirea, avântul, eu mi le închipui ca tot atâtea raze ale unui soare sufletesc ce susține întreagă ființa unui om. Și despre acest soare sufletesc nu mi-au povestit profesorii mei niciodată. Despre acest soare sufletesc, care stăpânește universul și căruia eu i-aș ridică altare, întocmai așa după cum îi ridicaseră pe vremuri Grecii și Romanii, nu mi-au povestit niciodată, ca despre un lucru, ce nu merită amintire. Și ar fi trebuit să-mi vorbească. Eu aș vorbi elevilor mei. Le-aș vorbi în cea dintâi zi de primăvară, când sufletul simte răsărind în el doruri necunoscute până atunci și noi avânturi. Aș vorbi despre acest soare al sufletului, care răsare mai mult ori mai puțin intensiv în zilele de primăvară în fiecare inimă. Și să fiu milionar — ca să plagiez pe Carmen Sylva — eu i-aș ridică o boltitură imensă, cu fântâni săritoare, cu cotituri de cărări, cu lacuri limpezi și cu frunzișuri tănuite. La răscruci aș așeză statuia de marmoră alui Amor și Psyche și aș scrie pe table de granit, că nu-i demn de om decât un singur cult, cel a *iubirei*...

*

Iubirea, soarele sufletului, e poate singura, ce ne poate face mai fericiți. Și cum mă gândesc la asta, îmi vine în minte domnișoara *Wagstaff*, o americană scrinită, care a scos mai deunăzi o carte în care predică peire iubirei curate și nevinovate. După domnișoara aceasta toți aceia cari simțesc în sufletul lor un dor vag, tulburător de dulce, după o ființă care li-e mai scumpă decât ei înșiși, ar trebui să fie trimiși într'o casă de nebuni...

Niciodată nu s'au rostit vorbe mai otrăvitoare împotriva iubirei platonice — iubirea senzuală dșoara *Wagstaff* o preamărește — și cartea aceasta a produs între cetitorii din lumea întreagă o indignare nemai pomenită. Eră indemn indirect spre imoralitate ceea ce predică domnișoara *Wagstaff*, și a trebuit să fie combătută. A trebuit să fie combătută, căci tinde să zdruncine sufletul imaculat al fetelor nevinovate și al tânărilor pentru cari întâia iubire, chiar și când e fără de noroc, rămâne vecinic o stea, spre care ochiul întotdeauna se 'ndreaptă, ca să nu vadă mizeria și năcazurile din viața de toate zilele.

R. M.

„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ”
S. Bornemisa, a edat un
splendid tablou național, tipă-
rit în colori, în mărime 47/59
cmetri, reprezentând măreața
clipă istorică: —

**Intrarea
lui Mihai Viteazu
în Alba-Iulia, la 1599.**

E o foarte frumoasă po-
doabă pentru oricare casă ro-
mânească și e cel mai bun
cadou, ce se poate face la ori-
ce prilejuri. Prețul unui esem-
plar e cor. 2.50, franco. La o
comandă de 10 exemplare, se
trimite franco, pentru numai
21 coroane. — Cereți-l dela

„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ”
S. BORNEMISA
ORĂȘTIE—SZÁSZVÁROS

**Colecțiile
„Cosinzenii”**

de pe anul I. și II. se
pot comandă dela admi-
nistrația revistei pentru
:: suma de cor. 15.— ::

Abonații noștri noi, cari doresc
să aibă revista noastră dela în-
ceput, le capătă amândouă colec-
țiile pentru suma de 13 coroane.

**Horea,
Cloșca,
Crișan,**

cei trei capi ai revoluției țărănești
din 1784, i-a tipărit într'un splen-
did tablou colorat, după portre-
tele originale dintr'un muzeu, „Li-
brăria Națională” S. Bornemisa,
și i-a pus în vânzare pentru suma
de cor. 2.50 franco; și cor. 2.75
franco recomandat.

Cei ce doresc să aibă o
icoană națională

în casă, care să le vorbească de
una dintre cele mai dureroase pa-
gini ale neamului nostru, să co-
mande acest tablou, care e unic în
felul lui și e vrednic să stea pe
păretele oricărei case românești.

La o comandă de 10 ecsem-
plare se trimite franco recomandat
pentru numai 21 coroane, în loc
de cor. 27.50. A se comandă la

„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ”
S. BORNEMISA
în ORĂȘTIE—SZÁSZVÁROS

„Librăria Națională” S. Bornemisa

Orăștie—Szászváros

Cele mai noi
cărți literare!

<i>Ion Agârbicean</i> : Schițe și povestiri	cor. 2.—
<i>Liviu Rebreanu</i> : Frământări	” 1.50
<i>Carmen Sylva</i> : Aliunde, în franțuzește	” 4.—
<i>E. Lovinescu</i> : Viața și opera lui C. Negruzzi	” 2.—
<i>Delavrancea</i> : Hagi Tudose, comedie	” 2.—
<i>G. Murnu</i> : Istoria Românilor din Pind	” 2.—
<i>C. A. Giulescu</i> : Priveliști și amintiri	” 1.50
<i>L. Tolstoi</i> : Cazacii	” 0.30
<i>C. Mendès</i> : Râsul roșu	” 0.30
<i>B. Dumbravă</i> : Pandurul, roman	” 3.—
<i>I. U. Soricu</i> : Florile dalbe, poezii	” 2.—
<i>Natalia Negru</i> : Mărturisiri, nuvele	” 2.—
<i>Dostoiewsky</i> : Amintiri din casa morșilor, roman	” 1.50
<i>V. Eftimiu</i> : Cocoșul negru	” 2.50

Cele mai noi
cărți literare!

Pentru porto să se trimită deosebit 20 bani de-o carte. Comandele se execută cu cea
mai mare promptitudine. Librăria e provăzută cu un bogat depozit de cărți literare,
și la dorință procură și cărți cari îi lipsesc. Mai are mare depozit și de hârtie de can-
celarie și pentru scrisori, cerneală și recvizite școlare. Cereți catalogul gratis și franco.